

SUAT DERVİŞ AYRILMAK YOK!

ROMAN



AYRILMAK YOK!¹

1 *Tercüman*, 5 Aralık 1966-10 Mart 1967, 96 tefrika.

1.

Gözlerini usul usul araladı. Sonsuz bir ısırap içinde solgun dudaklarını ısırđı. Küçük bir gökyüzü parçası. Ay, sonra uzakta mı yakında mı olduğunu kestiremediği bir yıldız gördü. Koskocaman, ışıl ışıl, apaydınlık bir yıldızdı bu. Derin bir nefes aldı. Bilemiyordu ne olduğunu. Sapı paslı bir bıçak beynini uyuyor, kör bir matkap hafızasını toparlamasına engel oluyordu.

Bir kere daha derin nefes alarak gökyüzüne baktı. Ne olmuştu, neredeydi? Ve bu yıldız neden bu derece parlak, gökyüzü her şeye rağmen neden bu kadar anlamsızdı?

İhsan o güne kadar böylesine parlak bir yıldız görmemiş ve böylesine büyük bir acı hissetmemişti sanki. Donuk gözleri bir süre yıldızlara takılı kaldı.

Güçlkle doğrulmaya çalıştı. Ancak kendisinin işitebileceği bir sesle, “Neredeyim?” diye mırıldandı. Vücudu külçeleşmiş, beyni dağılmış, hafızası yok olmuştu sanki. Suali tekrarladı. “Neredeyim?” Bütün olup bitenleri, acı gerçeği, ay ışığında yavaş yavaş görmeye başladı. Etrafında birtakım insanlar cansız yatıyorlardı. Elini yanan başına doğru götördüğünde kolunun güçlkle kalktığını hissetti. Ölüm kuyusundan çıkar gibi doğruldu. Sendeledi. şimdi biraz kendine gelir gibi olmuştu. Kulağına feryatlar, iniltiler doluyordu.

Soğuk havayı ciğerlerine doldururken, kalın siyah bir bułuttan henüz sıyrılmış olan parlak ayın ışığında, devrilmiş, birbirine girmiş vagonlar ve biri diğerinin üstüne çıkmış iki

lokomotif gördü. Sağda solda vücutları parçalanmış birtakım insanlar yatıyordu. Bazıları hareketsiz ve sessiz birer kalıp gibiydiler. Bazıları hâlâ yaşamak için çırpınıyorlardı.

İhsan bu müthiş manzara karşısında irkildi. Kanının çekildiğini hissediyordu. Evet, şimdi hatırlamıştı her şeyi. Dev çelik parçasının nasıl birdenbire durduğunu, çatırdadığını, feryatların nasıl bir yumak hâline geldiğini hatırlamıştı. İşte bu müthiş sadme karşısında başını bir yere çarpmış, acıların en müthişini, belkemiğinin başladığı noktada hissetmiş, *Eyvah!* diye düşünürken kendinden geçmişti. Belkemiği kırılmamıştı. Ama kollarına, belki de bacaklarına bir şeyler olmuştu. Gözleri bileklerine takılınca şaşkınlığı bir kat daha arttı.

Kelepçeler yoktu!

Ankara Hapishanesi'nden İstanbul'a getiriliyordu. Trenin üçüncü mevki kompartımanında iki jandarma refakatinde yaptığı bu yolculuğa elleri kelepçeli çıkmıştı.

Peki sonra?

Peki sonra nasıl olmuştu da elleri böyle kelepçesiz kalmıştı? Sadmenin şiddeti ile bu çelik parçaların kopmasına imkân yoktu. Kelepçeleri kim çıkarmış olabilirdi? Hafızasını bir türlü toparlayamıyordu. Eliyle alnını ovuşturarak hatırlamaya çalıştı.

Evet, karnı çok acıkmıştı. Vakit gece yarısıydı. Kelepçeler yemek yemesine mâni oluyordu. Sarışın, mert yüzlü jandarma onun bu hâline acımış, bütün gün çözmediği kelepçeleri açmış ve işte her şey o anda olmuştu. İhsan'ın düşünceleri berraklaşıyor, olaylar su yüzüne çıkıyordu. Daha ilk lokmayı ağzına atmamıştı ki, trenler çarpışmış, ortalığı müthiş bir feryat kaplamıştı. Vagonlar devrilmiş, lokomotifler birbirine girmiş, tren, bozkırın ortasında başı koparılmış bir yılan gibi serili kalmıştı.

Ya kendisini muhafaza ile görevli jandarmalar?

Onlar neredeydi? İyi çocuklardı. Etrafına bakındı. İki metre kadar ötesinde gözleri onları buldu. Birisi arkaüstü yatıyordu. Yüzü bir taş heykelin yüzü gibi donuk ve gözleri kocaman kocamandı. Aya bakıyor ama gökyüzünde hiçbir şey göremiyordu. Bu zavallı gözlerde ayın parlak aksi ışıldıyordu. Diğeri? O da aynı şekilde kıpırdamadan yatıyordu. İhsan bu yol arkadaşlarına yardım edebilmek için ağır ağır onlara doğru yürüdü.

Vücudunun her tarafını sızılar kaplamıştı. Bunlara pek aldırdığı yoktu. Yalnız beyni tarif edilemeyecek kadar şiddetle zonkluyordu. Jandarmalardan birinin üzerine doğru eğildi. Yüzü gerildi. Başını iki yana doğru salladı. Zira artık onun hiçbir yardıma ihtiyacı yoktu. Diğerine döndü. Yırtılmış pantolonundan hâlâ oluk gibi bir kan akıyordu. Cebinden çıkardığı bir mendille bu jandarmanın sol bacağına sardı. Sonra nabzını tuttu. İyi ve kuvvetli atıyordu. Kendisinin hayatta olduğuna ne kadar sevinmişse, bu zavallı görevlinin de yaşadığına o kadar memnun olmuştu.

Daha ötede uzanmış yatan bir kadınla kucağındaki çocuğa baktı. Onlar da artık bu dünyadan çok uzaktaydılar. İki adım atarak inleyen bir ihtiyarın yanına çömeldi. Adamın bacağı demir tekerleklerin altında kalmıştı. Onu tek başına kurtarmasına imkân yoktu.

Kazadan beri ne kadar zaman geçtiğini bilemiyordu. Yardım acaba ne zaman gelecekti? Katarın arka tarafına baktı. Orada, ay ışığında bir-iki gölge sallanarak dolaşıyordu. Herhalde onlar da bu kazayı ucuz atlatanlardan bazıları olacaktı. Eğilip doğruluşlarından, hareket edişlerinden diğer yaralılara yardıma çalıştıklarını anladı.

Gözleri ile etrafı taradı. Görünürde tek bir ev, tek bir ışık yoktu. Şehirlerden, kasabalardan, köylerden çok uzaktaydılar. Bu kadar insan, bu kadar yaralı daha ne kadar zaman böy-

le yardımsız kalacaktı? Tek başına bunların hepsine yardım edemezdi tabii. Vagonların enkazı altından gelen acı çığlıklar yüreğini parçalıyordu. Üçüncü mevki vagonlar daima en başta bulundukları için en büyük tahribat o vagonlarda vuku bulmuştu. İki adım ötesinde bir kadın, tıpkı kendisi gibi yol arkadaşlarına yardıma çalışıyordu. İhtiyar adam ise son nefesini vermişti. Ne bir gelen vardı ne de bir ses...

Bu sırada bir kadın İhsan'a doğru yaklaştı.

"Kardeş," dedi, "al şu başörtümü, kolumu iyice sık. Yukarıdan, daha yukarıdan! Ha şöyle... Şimdi rahat bir nefes aldım."

İhsan, kadının dediklerini yerine getiriyordu.

"Hiç farkında değildim, şu kolumun hâline bak kardeş... Ne kan kaybetmişim! Başım da öyle dönüyor ki."

Gözlerini İhsan'ın yüzünde gezdirince şaşırdı. Donuk bir sesle, "Sen," dedi, "sen trendeki o eli..."

Sözünü bitirmeden sustu. İhsan canının sıkıntısını belli eden bir tavırla "Evet," dedi, "ben trendeki mahkûmum. Eli kelepçeli adam."

Kadın bu kez daha dikkatle baktı ve kimbilir neler düşündü. İhsan, yüreğinde bu bakışların verdiği ıstırapı bütün gücü ile hissetti. Mahkûm olduğunu, ellerine kelepçe takıldığını ve bunun sebeplerini... Hapishane koğuşlarını, ranzaları, dört duvarı, maltada volta vurmaları, kilitli kapıları, parmaklıklı pencereleri... Mahpusluğu, hürriyetsizliği, bilekleri zedeleyen kelepçeleri, insanlık haysiyetinden mahrumiyeti, hapishane denilen cehennemi, mahpusluk denilen kabir azabını; her şeyi, her şeyi hissetti.

Kadın, ona sırtüstü yatan ve bir daha hiç değişmeyecek gözlerle gökyüzüne bakan çocuk yüzlü, genç jandarma erini işaret ederek, "Ölmüş mü?" diye sordu.

İçinde bulunduğu düşüncelerden kolay sıyrılamayan İhsan, ona cevap vermekte gecikti biraz. Kadın suali tekrarladı.

“Bu jandarma ölmüş mü?”

İhsan başını salladı.

“Maalesef evet.”

“Ya öteki?”

“Onun dizlerinde yaralar var. Belki sol bacağı fazlaca ezilmiş ama henüz yaşıyor.”

“Demin onun yaralarını sarıyordun galiba.”

“Evet.”

“Fakat o ayağa kalkınca senin bileklerine yine kelepçe takacak.”

“Onun görevi bu. Kendisine verilen işi elbette yerine getirecek. Ben de insan olduğum için ona yardım ederken insanlık görevimi yerine getiriyordum. Bunda şaşacak bir şey yok.”

Kadın bu cevap karşısında birkaç saniye durakladıktan sonra sordu.

“Kaç seneliksiz?”

“On beş,” dedi İhsan.

“On beş yıl ha! Çok uzun. Suçun büyük olmalı.”

“Suçum...”

İhsan suçum derken yumruklarını sıkmış, yüzünü buruşturmuştu.

Kadın biraz da alaylı bir tonla “Bana, ‘Ben suçsuzum,’ deme,” diye mırıldandı.

“Ya ne söyleyeyim?”

“Bana oranın ağzını kullanma.”

“Neden?”

“Ben böyle palavraları yutmam da ondan. Orada tek suçlu yoktur. Hepsi camide namaz kılarken yakalanmıştır mübareklerin! Ama artık ben bunları dinlemek istemem. Tam on beş sene ben de aynı lafları dinledim.”

“On beş sene mi? Demek sen de...”

“Öyle, ben de hapisnede on beş yıl yattım. Ama suçluydum ben!”

“Neden yattın?”

“Adam öldürmekten.”

“Yaaaa...”

“Sen?”

“Bırak,” dedi. “Şimdi bunları konuşmanın yeri değil. Şu yerdeki adama yardım edelim.”

Yerde genç bir adam yatıyordu. Kolunun üstünde vagon-dan kopmuş bir parça vardı. İkisi gayretle bu enkaz parçasını kaldırmak için çalıştılar. Kan ter içinde, soluk soluğa bu genç adamın ezik kolunu parçanın altından kurtardılar. Kadın ezilmiş kola baktı ve acıyan bir sesle, “Gül gibi bir oğlan,” dedi. “Ama yaşasa bile artık ona bu koldan fayda yok.”

İhsan, “İmdat da yetişmedi gitti,” diye söylendi.

Sabırsız bir hâli vardı.

Kadın dudaklarını büktü.

“İmdatın bir an evvel yetişmesini istemek senin için akıllıca bir şey değil. Sonra mahvolursun. O pis, o kahrolasica, lanetlenmiş kelepçeleri bileklerinde bulursun.”

Şöyle bir uzakları dinledi. Yüzünün hatları değişmişti.

“Marşandizin ötesinden bir ses duyar gibiyim. Belki de imdadımıza geliyorlar.”

İhsan içinde müthiş bir korku hissetti. Yardım için genç adama doğru eğilmişken birden doğruldu. Arkasından kovalanan bir hayvan misali vahşileşen, ürken bakışlarla gözlerini oradan oraya çeviriyordu. Çirkinleşmişti âdetâ.

Kadın, “Ne duruyorsun? Koş!” dedi. “Burası ana baba günü. Sen akıllarına gelinceye kadar atı alır Üsküdar’ı geçersin.”

Nereye gidebilirdi? Üstünde parası, barınacak bir yeri var mıydı? Bilmiyordu. Düşünmüyordu. Fakat her ne pahasına

olursa olsun artık mahpushaneye dönmek, artık bileklerini tekrar kelepçelerin kahrına bırakmak istemiyordu.

“Hakkın var, gitmeliyim,” dedi. “Tekrar yakalasalar bile, bir saat, bir dakika için olsa bile, gitmeliyim.”

Kadın sağlam kolunu kaldırıp göğsüne soktu. Bir cüzdan çıkardı. İçinden birkaç kâğıt para alarak ona uzattı.

“Haydi cızlamı çek,” dedi. “Kır boynunu. Köpekten de dört ayak alıp öyle git. Eğer İstanbul’a varabilirsen, şu adresi unutma. Karagümrük, Benli Sokak, 66... İsmim Sulhiye’dir. Sulhiye Gözüpek.”

İhsan, “Unutmam,” dedi.

“Peki, neden parayı almıyorsun?”

“Seni tanımıyorum.”

“Ben seni tanıyorum. Sen bir gün evvelki bensin. Al kafamı kızdırmadan şu parayı, cebine sokup tabanları yağla!”

“Sana nasıl teşekkür edebilirim?”

“Piyaza yekûn tut! Yakalanacak bile olsan, bir saatçik bile olsa, serbest kal. Bir günlük beylik beyliktir. Adresimi unutma. İcabında seni saklarım: Karagümrük, Benli Sokak, 66... Haydi yolun açık olsun.”

“Sağ ol.”

İhsan içinden *Karagümrük, Benli Sokak, 66*, diye tekrarlayarak kırlara doğru önce telaşsız adımlarla sonra da koşarak uzaklaştı.